

FOLK OG LAND

Tilsværnr. 79
Ullensaker-Hagerby.

Aggresjon

Etter at de vestallierte makter i Nürnberg og annetsteds har avlivet en lang rekke tyskere og ellers med rund hånd utdelt noen titusener av års straffarbeid på grunn av såkalt «aggresjon», er de samme makter røket opp i et kraftig dilemma. Hva er egentlig «aggresjon» for noe? Hvordan skal begrepet defineres?

I FN har hovedforsamlingens juridiske komité studert problemet inngående helt siden 1950, og nå later medlemmene faktisk til å ha fått grå hår i sakens anledning. De vet hverken ut eller inn. Det er nemlig ikke bestandig så like til å handle først og å tenke etterpå. Undertiden lønner det seg å ta tingene i den omvendte rekkefølge.

Den egentlige vanskelighet består deri at en definisjon av aggresjonsbegrepet — så sant det skal holde for en kritisk vurdering — må være formulert slik at det blir trukket et skarpt skille mellom den aggresjon som den seirende og den tapende part måtte ha gjort seg skyldig i. I den siden 1945 nyskapte verden er det forlenget en fastslått lære at den som har makten og overvekten alltid har rett — både moralsk og rettslig — mens den som trekker det korte strå, alltid har urett.

Om FN-komitéens oppgave og hensikt rår det for så vidt ingen som helst tvil. Det er begrepets formulering som skaper vanskelighetene.

Den 1. november holdt den engelske FN-representant, Sir Gerald Fitzmaurice, et foredrag om spørsmålet i hovedforsamlingens juridiske komité, og som eksempler anvendte han tyskernes okkupasjon av Norge og Danmark og den samtidige engelske okkupasjon av Island. Naturligvis kom han til det resultat at den første sort — som aggresjon betraktet — var både daddelverdig og straffverdig, mens den annen derimot var

Forfatningskamp

april 1940 — februar 1942

Av Håkon Meyer

materiale. Men det er underlig at så god vilje til objektivitet resulterer i et så subjektivt skrift.

Intet ondt om den subjektive historieforskning! — Den kan være levende og fruktbar. Beror på synsmåter og form. Magisterens er det ikke. Han ser i forfatningsstriden kun én tendens: NS' uavlatelige, planløse ond-sinnede, men forgjeves kamp for en korporativ forfatning. Men vil man skildre kampen om et mål, fører det galt avsted hvis man hele tiden betrakter dette mål som et frastøtende, ødeleggende onde uten å vurdere forkjemperens saklige motiver for kampen. Korrekt dokumentasjon er jo ikke tilstrekkelig til å få frem historisk sannhet.

Er det for øvrig mon en hovedbrist i denne nye forskning at den — likesom politikken, pressen, rettene etc. å priori betrakter striden som en strid mellom en ondsinnet angriper og en modig, nasjonal forsvarer? På sett og vis kan historie aldri bli sann. — Er tiden ikke inne også for dem som under okkupasjonsårene var overbevist om riktigheten av å fremme de korporative forfatningsidéer til selv å legge frem sitt syn på saken?

Det er ingen tvil om at Quisling og hans parti ønsket å fremme en korporativ forfatningsordning og at mange inngrep i organisasjonene var bestemt av ønsket om å forberede en slik forfatning. Det er heller ingen tvil om at motstandsfronten seiret på dette punkt. Men det som ikke riktig passer inn i magisterens bilde er den kjensgjerning at motstandsfronten på dette punkt sta-

dig hadde tysk støtte mot NS.

NS' fremstøt på organisasjonsfronten skapte stadig en uro som var tyskerne absolutt imot. Tyskerne befant seg i et konstant dilemma: de skulle støtte og fremme NS uten unødige å forstyrre de indre arbeidsforhold i landet. Man hadde dessuten ingen korporativ forfatningsform i Tyskland og man tilstrebet ikke noen slik forfatning. Dr. Ohm sa engang: «Die Formen der Verfassung sind fliessend und auf der Zukunft gestellt». Også forholdet mellom Tyskland og Norge var faktisk «stilt på fremtiden». Det kunne ikke fastlegges fremtidige former under okkupasjonen. Da tyskerne heller aldri hadde akseptert den italienske korporativismes prinsipper, måtte tyskerne bli aktive sabotører overfor NS ønske om å fastlegge korporative forfatningsformer i Norge. — Derimot hadde tyskerne intet imot en fredelig utvikling, som bragte organisasjonene inn under kontroll.

For Quisling og NS forto- njet den korporative forfatning seg både som et programmatisk mål og som et sikrere grunnlag for et norsk styre som skulle tillate en gradvis erobring av norske posisjoner som tyskerne hadde inntatt. Men heller ikke dette tillot Berlin. Den kamp magisteren skildrer mellom NS og organisasjonene hvor hjemmefronten langsomt festnet seg, har derfor også andre sider som knapt fremgår av de arkiver magisteren har hatt til rådighet.

Om nu magisteren hadde forlatt sitt skrivebord og papirmassene på UB, som har vært hans fruktbarste arbeidsmark og hadde begitt seg ut blant levende menne-

Forts. side 8.

Selv blind høne - - -

Den 5. april 1906 holdt Winston Churchill en tale i det engelske underhus, hvorav vi gjengir:

«Når det gjelder nasjonaliteter, er ikke noe så farlig som å unnvike sannheten. Urett kan bli tilgitt, lidelser og tap kan bli tilgitt eller glemt, slag vil bare bli husket når de gjenkaller de kjempendes krigerske ånd, men enhver ting som ligner knep og lurendreieri vil bli liggende i folkebevisstheten og forgifte den.»

Nå — kampanen Churchill har ikke vært særlig engstelig for å forsake endog de alvorligste forgiftninger, men kyllingen Churchills pip-pip i 1906 har ikke desto mindre sin generelle gyldighet den dag i dag. «Knep og lurendreieri» gir historien ingen tilgivelse for. Der rammer nemesis med full og ubønnhørlig styrke når tiden er inne.

Det burde man merke seg i Norge i 1954. Først og fremst de som med knep og lurendreieri satte det norske etterkrigsoppgjøret i scene i den bevisste hensikt å smyge seg unna eget ansvar. Men der nest også de mange tankeløse etterplaprerer som bidrar til forherligelsen av det såkalte «landssvikoppgjør» og dermed til opprettholdelsen av Norges største rettsskandale. Historien vil vite å stemple begge kategorier etter fortjeneste.

Selv avguden Churchill vil sikkert oppnå å få føling med sin ungdoms ord innen han forlater arenaen. Han er — akkurat som Roosevelt — blitt sitt land og en hel verden en dyr mann — på grunn av «knep og lurendreierier». Men også for ham kommer det en avregningens dag. — Selv om han om kort tid fylder 80 år.

Heldigvis!

H. G.

H. G.

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør:

Finn Brun Knudsen

Telefon 55 76 56.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

"Avisen vår"

Det er noe av det merkeligste jeg har hørt: at det står dårlig til med «Folk og Land».

Tenk om vi var blitt forespeilet en slik avis da vi var innesperret og ble sjikanert av pøbelen, og de tidligere borgerlige gikk som pøbelenes tjenestegutter! Ja, da hadde vi gladelig ofret tusener!

Hva er så grunnen nå? Går forfulgte — som nå er sin egen herre igjen — og kryper for sine plageånder fra dengang?

Eller er de så lite interessert at de ikke følger vår sak med den største oppmerksomhet fra dag til dag?

Eller er de så knipete at de ikke vil ofre noen kroner til sin egen store sak?

Eller har de «gått over til fienden» og vil lyde parolen om «ro om rettsoppgjøret», så vår sak skal dø bort.

Jeg forstår snart ingenting. Jo, én ting forstår jeg: at de som er avhengig av jøs-

singer for å ha et levebrød, er redde.

Men ingen kan da nekte dem å støtte avisen og Forbundet med penger. En kan tinge avisen til andre.

*

Så til slutt et par ord til de som fremdeles er interesserte: La oss gjøre litt på hver vår kant: passe på at de som har avisen betaler, og span dere et par abonnement til stadighet. Gjerne kan vi også ha 2 abonnement selv, for da har vi et nr. å gi bort, eller har et nr. å klippe ut av særlig interessante ting som vi vil ha for hånden — uten at årgangen blir ødelagt.

Til slutt: Alle bør huske på hva der ofres til partiene — de som vil holde oss nede!

Heng i! Seiren er sikker, hvis vi skaffer penger, og penger skaffer vi hvis vi vil.

Altså: hvis vi vil er seiren vår!

Jon Vangen.

Lands lov skal lydes

Av rettsreferatet fra saken mot Jørgen Vogt ser jeg til min glede, at både Norges statsminister og dets stortingspresident har vitnet, at landets lov skal lydes, de gjorde ikke engang unntak for grunnlovens vedkomme, så nå må vi vel ha lov til å tro, at Norge igjen skal bli en rettsstat. Men så er det dette med tilbakevirkende kraft da, men det har jo latt seg ordne før og må vel kunne ordnes igjen, når statsministeren og stortingspresidenten går inn for det.

Arne Høeg

Da Stortinget behandlet erstatningssaken til enken etter den dyrlægen som ble likvidert like før krigsslutt, minnet Haugland (A) om bestemmelsen at godkjente likvidasjoner ikke skulle etterforskes av hensyn til dem som hadde foretatt likvidasjonen.

Ja, der finnes en slik bestemmelse, men vi vet ikke hvem som har laget den.

Bestemmelsen skal dekke de tilfeller hvor likvidasjonen er foretatt etter forutgående godkjennelse, men praksis har utvidet den til også å gjelde likvidasjoner som er foretatt uten sådan forutgående godkjenning, med andre ord det vi alminnelige mennesker kaller mere eller mindre overløst mord.

I virkeligheten var det slik at en hjemmefrontmann kunne nær sagt myrde hvem han ville og etterpå bare hevde at han var nødt til det av «sikkerhets hensyn» og så fikk han godkjennelsen uten nærmere undersøkelser — ja til og med med sikkerhet for at mordet ikke ville bli etterforsket!

Slik ble rettsstaten innført anno 1945 under mottoet «Vi har fått rettsstaten tilbake.»

Slik som «hans egne» har tatt seg til å se på ham i den senere tid, kan han risikere å bli stående nokså alene. Sand kan bli — singel!

Offentliggjør navnet!

..Dyrlæge Hans Balterud i Aurskog ble 1. mai 1945 skutt ned av en «heimfrontmann» under omstendigheter som ikke har kunnet forsvares. Den 26. oktober har Stortinget — mot 31 stemmer — besluttet å nekte enken og barna erstatning. Objektivt var man nok på det rene med at det ikke forelå tilstrekkelig grunn til «avlivning», men det kunne på den annen side, ble det hevdet — og tross avgitte forklaringer i motsatt retning — råde tvil om morderens subjektive oppfatning. Og — denne tvil denne tvil måtte komme eksekutøren til gode, sa flertallet i Stortinget! At tvilen kanskje også i noen grad burde komme de pårørende etter den som mistet livet, til gode, lå utenfor det samme flertalls begripelse.

Det var nå likevel ikke så meget dette jeg i denne forbindelse ville ha fram. Mordet på dyrlægen var en «krigshandling», var Stortingets standpunkt. En handling av en god nordmann, utført i landets interesse. Altså en handling omgitt av krigens lovpriste helteglorie og egnet til almen lovprisning og til etterfølgelse for kommende slekter.

La oss da i all anstendighets navn få vite hvem denne lovprisning i første rekke skal rettes mot! La oss få vite morderens — nei, om forlåtelse! «heltens» — navn, slik at han kan vederfares den ære som han rettelig tilkommer. Norske krigshandlinger er da ikke mørkets gjerninger som må gjemme seg bak sju segl?

Fram med navnet! Æres den som æres bør!

Sverre Mangberg.

"Vi holdt ikke mål"

Sorenskriver Egil Elster skrev i Kongsberg Dagblad 25. november 1947 om rettsoppgjøret ved anmeldelse av mil.org-sjef, høyesterettsadvokat Kluges bok «Vi holdt mål»: Oppgjøret vil bero på tilfeldigheter, og det er lett nok å dømme nå, men var det så lett for de næringsdrivende å ta standpunkt i 1940? Nå må mange både næringsdrivende og andre gå omkring med landsvikstemplet på seg, hvilken hemske vil det ikke være for deres fremtidige virke og liv. — Men de titusen arbeidere som bygget festninger og annet for tyskerne, de går fri. Det legges overdreven brett på en korrekt politisk fasade, mens de politiske ledere, hvis mangler på forutsenhet bærer hovedskylden for vår ulykke, går fri. Ved rettsoppgjøret avledes oppmerksomheten fra de virkelige skyldige. Forfatteren spør at ettertiden skal se tilbake på rettsoppgjøret med blandede følelser. Jeg tror ærlig talt det blir nokså ublandet.

Det må være nok, jeg må henviser til boken, men én ting vil jeg nevne. I «Kontakt» for oktober står anført at Ravner og Sandberg ble frifunnet, fordi de ikke hadde vært klar over at deres handlinger var rettsstridige.

Hvis dette virkelig er så, må man spørre hvorfor ikke det samme syn er gjort gjeldende for de mange tusen små, som ikke hadde brøkdelen av betingelsene for å forstå «det rettsstridige i deres handling» sammenlignet med disse to. Er vi ikke kommet lenger enn at det er lettere for de store enn for de små å finne forståelse?

Historiens dom blir sikkert hård, men da er skaden gjort, den skade som nettopp de ledende innen rettsvesenet skulle og kunne ha avverget.

Kan hende vil det gå

både vinter og vår!

Under debatten i Stortinget om protokollkomiteens innstilling den 15. oktober kunne den «evige» Løberg fra Skien betro sine kolleger at han gikk og ventet — ventet på en unnskyldning fra gamle NS-medlemmer!

Ja, er det ikke pussig hva enkelte kan gå og vente på?

Ellers er Løbergs «forventninger» i fullt samsvar med alt det øvrige vrøvl som er prestert i tilknytning til «landssvikoppgjøret». Først setter man i gang et «oppgjør» bygget på oppkonstruert hetz og ufullstendige eller fellaktige premisser. Så slår man en stor folkegruppe over ende for å imøtekomme den «folkets rettsbevissthet» som man i en bestemt hensikt har forstått å skape. — Deretter setter man seg i sin egenrettferdighet til å vente på at ofrene skal komme og be om unnskyldning!

Jo, jo, man lever i en ny tidsalder. Først ruser man motoren opp i et umenneskelig tempo. Så kjører man en spaserende over ende så blod og filler fyker. Og etterpå setter man seg rolig og behagelig til rette og avventer at den overkjørte skal komme til seg selv og bli i stand til med blot-

tet hode og sig i knærne å be om unnskyldning!

Representanten Løberg kunne sikkert gjøre noe bedre enn å vente. Han kunne f. eks. — aktiv og allesteds nærværende som han ynder å gi seg ut for — gå inn for den historiske og rettslige utredning som er tatt opp og som mer og mer trenger seg i forgrunnen.

Da kunne han muligvis skape forventninger som det var noe ved. Og også skape seg selv en høyst tiltrengt respekt. Han kunne til og med risikere å bli tatt alvorlig.

H. N. H.

!!

Etter hva Verdens gang kunne meddele tvang Grindklubbens «bekjente» formann, Lauritz Sand, seg under trusler om bråk og skandale frem på arenaen under avsløringen av Trandumsteinen og klarte på denne måten å fortrenge den ellers utpekte kransepålegger, Hans Cappelen, Fangesambandets formann.

Lauritz Sand må fare varselat.

Det lakker og lir mot jul og tiden for å sende hilsener til slekt og venner. Benytt i år Folk og Land som formidler av julehilsene til venner og bekjente. Kr. 10.00 koster det og når langt.

Det Dagbladet, —

det Dagbladet!

Ja, Dagbladet er virkelig en underlig avis. I et hvert fall er det ikke til å legge skjul på at redaktøren av sportsspaltene synes å være adskillig mere oppvakt og åpenhertig enn kolleger som redigerer bladets politiske stoff.

I Dagbladet 30. oktober sistl. skildrer avisens utsendte journalist de tilreisende nordmenns opplevelser under fotball-landskampei i København på følgende — spesielt for Dagbladet — noe eiendommelige måte:

«Så blir man høflig spurt om tips for søndagens landskamp. Danskene sier at «selvfølgelig vinner Norge», mens veloppdragne nordmenn på sin side sier «ikke tale om, danskene vinner».

Og så føyer begge parter til i engleskor at det ikke er så farlig om den ene eller den andre vinner, for ingen er bedre venner i verden enn akkurat dansker og nordmenn. Vi kastet tyskerne ut i fellesskap, og vi vant krigen, men den fordømte svensken, han gjorde ikke annet enn å drikke coca cola, være nøytral og se på «Tatt av vinden».

Det er merkelig at dansker og nordmenn ikke forlengst har sluttet med dette villpratet. Men vi pleier det sammen, verner vår storhetstid og skjerper kjennskapet straks man begynner å øyne

400000 mark i belønning

for general Gehlen — død eller levende

Bo òn (FEI/ST) — Den amerikanske ambassaden i den vesttyske hovedstad bekrefter at sovjettrusserne har utlovet en belønning på 400 tusen mark for den vesttyske etterretningssjefen general Gehlen — død eller levende.

Generalen, som under siste krig var sjef for den tyske overkommandos øst-spionasje og som regnes for en av Tysklands fremste Russlands-spesialister, er for tiden i amerikansk tjeneste og leder ca. 3000 agenter.

General Gehlens utmerkede arbeide har vært så betydningsfullt at hans store motspiller i Sovjet-sonen, den berømte sabotøren Ernest Wollweber, som er sjef for Øst-Tysklands Statssikkerhetstjeneste (SSD), har satt alle kluter til for å knuse

bunn i glasset. Danskene er avgjort verst. Danskene som er så vennlige og hyggelige på alle måter, burde nå en gang for alle slutte med å slenge finter over Øresund, og vi på vår side må heller ikke lalle med, ellers blir vi aldri ferdig.»

Gehlens etterretningsvirksomhet. Wollweber har fått utmerket støtte i sitt arbeide etter at dr. Otto John reiste til Sovjet-sonen, da denne anga 547 vestagenter som arbeidet i Øst-Tyskland.

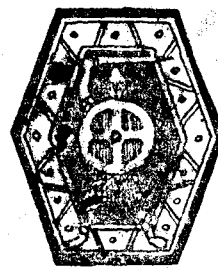
Det føres nå en veritabel «krig» over sonegrensen mellom Gehlen og Wollweber. — Man regner med at så snart den vesttyske Bundesrepublikken får sin fullstendige suverenitet vil general Gehlen gå tilbake i tysk tjeneste og overta ledelsen for den vesttyske hærs militærspionasje.

Gjør

Folk og Land

—den frie og uavhengige avisen — kjent blant venner og bekjente.

Anmod dem om å abonnere eller å kjøpe den i løssalg.

Vi fortsetter i dag listen over de savnede og vi gjentar vår anmodning om å studere listene nøyaktig for om mulig å kunne gi opplysninger som kan bringe klarhet i de savnedes skjebne.

Opplysninger sendes til Folk og Lands redaktør, postboks 1407, Oslo.

Øivind Onstad, f. 28. 9. 22 i Moss. Pår. sist hørt fra ham i brev datert 25. 6. 44. Han lå da på lasarett eller sykehus i Visenberg, Estland, hvor han var blitt operert for blindtarm den 2. 6. 44. Siden ikke hørt noe om ham.

Karl Fredrik Cudrio Ording f. 9. 10. 1900 i Tomter. Meldte seg i 1942, og pår. hørte sist fra ham i mars 1945. Han lå da på lasarett i Pasewalk (ca. 40 km. vest for Stettin) og hadde feltpostnr. 42264 D.

Ewald Moghus f. 29. 9. 23 Fyrresdal. Savnet siden 26. 6. 44 ca. 30 km. nord for Kiestinki.

Kammerat —

hvor er du?

Heinz Øivind Packer f. 21. 11. 22 i Hommelvik. Tilhørte Pz. Gran. Ers. Btl. 29. Påførende fikk beskjed om at sønnen var blitt syk i Italia, hvor han lå på sykehus. Senere overflyttet til et rekonvalesent hjem i Züllichaw, hvorfra pår. sist hørte fra ham 15. 1. 45. Züllichaw ble tatt av russerne i januar 1945, og man mener derfor at han kom i russisk fangenskap.

Odd Pedersen f. 2. 5. 24 Nybergund. Ble sist hørt fra 3. 6. 44 under feltpostnr. 00504 C. Ble tatt til fange av russerne 26. 6. 44 ved Kiestinki. Hjemvendt frontkjemper meddeler at Pedersen ble sendt fra Russland til Szeged/Ungarn, hvor han har hørt at han ble innlagt på lasarett.

Hans Kolbein Rande f. 22. 5. 1919 i Vågen. SS-Pioner «Viking». Savnet siden 14. 2. 1944 ved Tscherkassy/Korsum-Teplow), hvor han ble såret og sist sett på vei til forbindingsstedet.

(Forts. side 7)

Europa står på en skilleveg. Valg av kurs kan bety være eller ikke være.

Det valg som ble truffet i London i oktober kaster en rekke følelsesmessige betenkeligheter overbord. Dette var nødvendig for å gi vår gamle verdensdel en sjanse til å leve videre.

Der er ingen tvil om at situasjonen er alvorlig. At kursen ble valgt fordi alle andre løsninger før eller senere ville føre i avgrunnen. Et Europa uten Tyskland vil militært bli uten kraft og med tiden smuldres mellom giganter.

Europa har valgt å bygge på tillit, sa utenriksminister Eden i London.

Neppe noen av Europas Nato-land har en mer utsatt beliggenhet enn Norge. Fremfor noe land må Norge være interessert i at man finner frem til en betryggende løsning av de felles militære problemer. At den nuværende ordning ikke er betryggende skulle være innlysende. Så lenge vi ikke har noe bedre forslag bør vi, mer enn noen, være sjeleglad for den bedring av vår tvilsomme sikkerhet som London-avtalen betyr.

De følelsesmessige betenkeligheter må ikke være større for Norge enn for de andre Nato-land i Europa. Vi står ikke i en særstilling. I forhold til mange andre slapp vi billig fra

HAFR.:

Londonavtalen - Finnmark og generalen

krigen. Det er ingen grunn for Norge til å demonstrere nu. Man skulle tro at høyere norske militære sjefer nettopp nu skulle være fullt opptatt med det som er deres oppgave: å forberede sine avdelinger på innsats innen den ramme landets regjering trekker opp. Man skulle tro at en aktiv soldat i høy stilling var den siste til å søke å innvirke på en politisk avgjørelse, som rammer hans eget virkeområde, — det være seg i tale eller i skrift. — I en større militærstat ville dette også være utenkelig.

Her i Norge opplever vi så at en general i det øyeblikk London-avtalen er undertegnet, rykker ut med sine Finnmark-artikler i vår største avis. Artikler som søker å puste til de følelsesmessige betenkeligheter, som i fullt mon var til stede hos forhandlerne i London, men som ble satt til side av hensyn til vårt være eller ikke være. Vi har valgt å bygge på tillit, sa Eden.

Den tyske Lapplandsarmé måtte vinterstid og hårdt trengt av russerne trekke seg tilbake gjennom Nord-Finnland og Nord-Norge.

For enhver som kjenner krigens harde virkelighet, var det klart at dette sannsynligvis ville bety rasering for disse landsdeler, inntil forfølgelsen hørte opp eller tyskerne satte seg fast i en ny forsvarslinje.

Finnene nærer ingen illusjoner. De evakuerte selv hele befolkningen i Lappland, og fikk også, som ventet, hele denne landsdel rasert. Vi har ikke hørt store klager over dette fra finnene. De kjenner krigen og dens lover.

Lappland-arméen var særlig hårdt trengt da den gikk over den norske grense. Russerne var i Kirkenes før tyskerne var ferdig i Rovaniemi-området. Da tyskerne besluttet å gå tilbake helt til Lyngen, var det klart at Finnmark vanskelig kunne reddes. — Man måtte se bort fra at den røde hær skulle stanse ved Finnmarks

grense så lenge den var i helene på tyskerne. Var Finnmark ikke blitt brent på forhånd måtte man regne med de samme ødeleggende kamper der som i Lappland.

I stedet for å komme seg vekk søkte befolkningen i Finnmark til dels å unndra seg evakueringen. Når denne engang var beordret var episoder da ikke til å unngå. Brutale og beklagelige episoder, men små hendelser i forhold til all den ulykke og all den brutalitet, som siste krig bragte over sivilbefolkningen i mange land. Episodene i Finnmark vil bli glemt, selv om flere generaler prøver å holde liv i dem mellom slagene.

Finnmark var allikevel fortapt. — Befolkningen kunne lett ha gått til grunne, den også, der oppe i polavinteren, men den ble da bragt vekk, — med eller mot sin vilje.

Det er det som blir husket. Slik blir historiens dom. Det er til ingen nytte å klamre seg til få tidens smertelige detaljer. Nåtidens og fremtidens har sine meget bestemte krav, — til våre militære sjefer framfor noen.

General Rendulic ble frikjent av soldater, som kjenner krigen og dens lover. Det ville være betryggende å vite at de samme krav ble stillet til en divisjonssjef i Natos mest utsatte hjørne.

Sidebemerkinger

En italiensk journalist intervjuet Sir Winston Churchill og spurte bl. a. om hans mening om den britiske labourdelegasjons reise til China.

Churchill svarte med et mot-spørsmål: «Vet De hvem som var den første sosialist?» Journalisten ristet benektende på hodet. «Det var selvfølgelig Christopher Kolumbus. De vet vel at han reiste uten å kjenne sitt mål, at han kom til et sted han ikke visste noe om og at han foretok reisen sin på statens bekostning.»

Finn Moe i Stortinget under «debatten» om Tysklands gjenopprustning: «Vi kan ikke behandle Tyskland, Europas økonomisk sterkeste makt, som en paria. Vi forsøker å innpasse våre egne landsforredere i samfunnet. På samme måte må vi også innpasse Tyskland i det europeiske samarbeide.

Fine argumenter?

Men så traff jeg Marthin Luther. Han lærte meg at en kristen har et godt humør. Siden møtte jeg Kristus, han var enda bedre, han hvisket meg i øret: La dem bare slå oss ihjel langfredag, vi lurar dem påskemorgen.

Kaj Munk.

Det som hendte i Finnmark

10-års dagen for sovjetrussernes innmarsj i Nord-Norge er høytidelig feiret, og alle landets aviser har bragt lange beretninger om hva som angivelig foregikk den gangen, og minnene var i de fleste tilfeller behørig pusset opp og korrigerert slik at de var verdt å minnes.

Men sannheten titter frem — ofte der hvor man minst venter den. Les her hva Arbeiderbladet skriver blant meget annet som ikke er fullt så riktig:

Sovjetsoldatenes ankomst skildres slik:

«Det første de jumpet opp i var et tysk brennevinlager på tusener og atter tusener av flasker som tyskerne hadde etterlatt — sikkert som en felle. Og russerne gikk i den med begge beina og med den største tilfredshet. Og så ble det fest. Fulle soldater vraltet omkring over alt, omfavnet alle som måtte ønske det, skjøt med maskinpistolene og demonstrerte omstendelig

hvorledes en russisk soldat tok «germanski» og «Gitler». Russerne kan ikke uttale h, og Hitler ble til Gitler.»

Og så begynte selve elendigheten, kan «Arbeiderbladet» fortelle:

«Det var ikke den ting en russisk soldat ikke var interessert i å skaffe seg, og var han interessert i en ting, sørget han for å få tak i det. Ur hadde førsteprioritet, og det forsvant etter hvert ikke så få slike. Det hendte det skjedde på den måten at den stakars eiermannen en eller annen mørk kveld plutselig ble stukket en maskinpistol i magen med tydelig ordre om å levere fra seg klokka. Og klokka ble naturligvis levert. Det var ingen vei forbi.

Men ellers var den russiske soldaten interessert i å skaffe seg alt mulig, ofte de mest latterlige ting.

Sivilfolket var ribbet for alt og nå måtte de passe på som smeder for å beholde det lille krigen hadde levnet dem.»

Joda — sannheten titter frem!

Fremdeles krigsfanger

13 645 tyske krigsfanger holdes ennu tilbake i en rekke land, meddeler FN.s krigsfange-kommisjon. Fra Japan opplyses at 10 200 japanske fanger, både krigsfanger og sivile, savnes. I løpet av det siste år er et betydelig antall krigsfanger blitt hjemsendt ved FN.s mellomkomst.

FN.s krigsfangekommisjon ble nedsatt i 1950 med det formål å løse krigsfangeproblemet i de mange land som deltok i den annen verdenskrig. Kommisjonen registrerer opplysninger over de savnede personer og arbeider på å få fanger hjemsendt. I september i år meddelte Vest-Tysklands kommisjonær at det var lyktes å få ca. 12 000 fanger hjem — 10 794 fra Sovjet-Unionen, 262 fra Tsjekkoslovakia, 1050 fra Ungarn og 74 fra Polen. De er alle hjemsendt etter september 1953.

Mellom mars og oktober 1953 hjemsendtes til Japan 26 108 fanger fra China, og

ifølge opplysninger i Peking Radio er ytterligere 560 fanger blitt hjemsendt nylig. — 1231 fanger er blitt hjemsendt fra Sovjet-Unionen siden 1. desember forrige år.

*

129 000 sivile tyskere i Sovjet.

Av de 13 645 tyske fanger som stadig finnes registrert hos FN.s krigsfangekommisjon som ikke hjemsendte, menes de 9210 å befinne seg i Sovjet-Unionen, 2812 i Tsjekkoslovakia og 1623 i Polen: — Opplysningene er basert på korrespondanse mellom fangene og deres slektninger samt på opplysninger fra hjemvendte fanger.

Vest-Tyskland hevder at foruten disse krigsfanger holdes 129 000 deporterte sivile tyskere tilbake i Sovjet-Unionen, herav 30 000 i tvangsarbeidsleirer.

De fleste av de 10 200 japanske fanger — 8000 — menes å befinne seg i China og 2200 i Sovjet-Unionen.

Kommentarer om dagens hendelser og 'gode' nordmenn

Nå har det vært stas igjen innenfor de «gode»s krets. Først i Stortinget, hvor Løberg & co. uttalte seg om de politiske fanger, tilstrekkelig til at de fleste stortingsmenn ga seg gjespene over uten motstand. Disse få menneskeskjebner interesserer ikke Stortinget. Ikke betyr de noe i valgstatistikken og propagandaen, ikke lenger kan de gi påskudd til svulstige, patriotiske utgydelsr. Nei, det synes å være komplett unyttige mennesker — for Stortinget. — Bare en plage å minnes dem når f. eks. menneskerettigheten debatteres. Men her gjelder det overveiende menn i sine beste år.

Det er nå på tiende året at den statsdrevne torturering av medmennesker foregår med Stortingets bistand.

Den som vurderer stemningen blant folk, får forståelse av at Stortinget når det gjelder de politiske fanger har mistet kontakten med velgerne, og folk flest synes det er usselt av Stortinget å bøye unna for Løberg & co. — Sachsenhag, vreningen med kommunistisk anstrøk, Lauritz Sand og likende monomane personer.

Atter i Stortinget, har talt justis-Ramndal, om hvorledes det skar ham i hjertet at Rest-Tyskland skulle bli Norges partner i NATO. Men, han trøstet seg med at det i grunnen var for Norges sikkerhet det beste at så skjedde. Allikevel ga han ond fra

seg. Forstå det alle som ikke lider av mangelfullt utviklede sjelsevner. Hvorledes har forresten Ramndal tenkt seg det fremtidige samarbeid i NATO?

Størst stas blant de virkelig ledende «gode» finnes dog utenfor Stortinget.

Det var den s.k. befriing av Finnmark, som beleilig ga påskudd til fortsettelse av festlighetene (à la 1945). Nå sammen med herlig gullgallonerte sovjetdignitærer, til avveksling fra de hyppige fester med omreisende NATO-sjefer.

Bare så trist at befriingen skulle skje på bekostning av friheten og en sivilisert tilværelse for mange andre mennesker i vår verden. Minst 10 tidligere frie nasjoner er siden Tysklands nederlag blitt grundigere befridd av Sovjet enn Finnmark ble det. Men, la oss ikke klage over at Sovjet gjorde dårlig befrielsesarbeid i Finnmark. La oss heller være gla til.

Atskillig besynderlig reportasje har sett dagens lys i anledning av befrielsen av Finnmark.

Medagerende general Dahl har i lange kronikker i Aftenposten beskrevet elendigheten med evakueringen av Finnmark i 1944. — Noe er sant, noe usant. Ofte beror det på fra hvilken side man betrakter den daværende situasjon. Noe «glemmer» hr. generalen å fortelle, f. eks. at London-regjeringen gjentatte ganger forgjæves vendte seg til Sovjet med an-

modning om å få sende norske tropper til Finnmark. England ville heller ikke bifalle foretaket. Der uttaltes det at man betraktet Finnmark som russisk interesse-sfære. Når tross dette noen norske soldater i engelske uniformer lurte seg opp til Finnmark, får man si at det var i allfall godt gjort.

Det var ikke mange tilbake å evakuere da de norske soldater arriverte. På Sørøy var det noen hundre isolerte mennesker igjen. Disse ble da også samvittighetsfullt, men uten påviselig nødvendighet, evakuert til England.

Størstedelen av Finnmarks befolkning havnet heldigvis lenger sør i sitt eget land og langt unna befrielse.

De fleste var gla til. For under reisen sørover var de blitt møtt med den største hjelpsomhet av sine landsmenn. Ikke minst gjorde den av NS igangsatte hjelpeaksjon et uegennyttig og oppofrende arbeid, tross de største vansker, som f. eks. utilstrekkelige livsforhold, takket være London-regjeringens blokade. — Man får bare håpe at det syn som møtte general Dahl i Finnmark, ga ham stoff til grundig ettertanke omkring London-regjeringens forsømmelighet da den regjerte her i landet før krigen.

I forbindelse med de engelsk-uniformerte nordmenns ankomst til Finnmark forteller major John Glæver at på en kai i Vadsø sto en ensom mann. Det var statsråd Peder Holt, som der ropte hurra for Sovjet og den røde armé til noen sovjetsoldater i en motorbåt. En trofast tinnsoldat — eller en redd arbeiderpartistatsråd? Major John Glæver har for

øvrig vært så dristig å hevde at hadde tyskerne unnlatt å svi av Finnmark, ville sovjetsoldatenes befrielsesverk ha fortsatt sørover, kan hende helt til Trøndelag. — Man kan være enig med ham i det. Og, isåfall ville formodentlig Sovjets påbud om ikke å befeste Finnmark ha strukket seg like langt — og flere norske generaler av i dag ville ha vært like arbeidsløse som de tyske!

Andre blant de lesende «gode» har det med å stille seg reportasjemessig i sentrum av begivenhetene, skjønt de i virkeligheten befant seg på trygg avstand. F. eks. programsekretær H. Kiran i NRK som i anledning «befrielsen» svulmet opp av fortersket svada. Han hadde tiltusket seg «Ord for dagen» og serverte der London-Rytters krigs- og hets-repertoar fra et besøk i det befridde Kirkenes.

Hr. Kiran skjønner ikke selv hvor tåpelig det høres ut med disse i bombesikre engelske kjellere fabrikerte løgner, f. eks. at tyskerne raserte Kirkenes. De norske radiolyttere kan nemlig meget vel kontrollere om hr. Kirans opplysninger er riktige. — Sikkert er det at ved hr. Rytters besøk i Kirkenes var der ikke meget av verdi tilbake etter den intense bombing av russiske fly gjennom flere år. Dessverre for d'hr. var det russerne som raserte Kirkenes, Vardø og delvis Vadsø og Berlevåg. Det var ille nok, hvem det var, men større måtehold i lovprisningen av Sovjet gjennom NRK vil for fremtiden være nødvendig, om det ikke skal umuliggjøre samarbeidet i

NATO mellom Norge og Tyskland.

Det er forresten vanskelig å skjønne de «gode» nå for tiden. De ropet høyt på amerikanske dollar og militærhjelp og på tyske tropper som skal sikre Norge mot hjertevennen i øst, — samtidig som de skjeller løs på både tyskere og amerikanere. Det er tydelig at der i «kretsen» råder stor forvirring — både om mål og midler, etter at Tyskland ble Norges partner i NATO. Således har de virkelig «gode» det ond for tiden. Usselt er det også med lønna i NRK. Klikken der har bare omkr. kr. 2000 pr. mnd. pro persona. Og nå skal det streikes — d.v.s. plassene er oppsagt og nå kan departementet ha det så godt.

Måtte den streiken bare bli virkelighet og vare lenge! Håper det ærede kirkedepartement vil ta samtlige oppsigelser fra NRK til følge. Bare de streikende vil bli forbauset over det.

Det saklige grunnlag måtte være at omhandlede personers prestasjoner foran mikrofonen i dag gjør skade på Norges stilling innenfor NATO etter at Tyskland er kommet med.

Dertil er det fare for at de umælende norske radiolyttere forlengst er lei av å høre på den siste krigsløgnhistorien. Det er nok på tide at det kommer nye menn, nye ideer og nye røster foran mikrofonen i NRK. Det store radiolyttende publikum vil vise sin takknemlighet ved økende interesse for kringkastingen ifall departementet tar de nevnte personers oppsigelse til følge.

L. A. R.

Quislings testamente

Av Kai Normann

Ut på vinteren i det minneverdige år 1945 gikk en liten maskinskrevet papirstrimmel på omgang blant fangene i Dalane konsentrasjonsleir ved Kristiansand. En medfange hadde bragt den med seg etter et gjesteopphold på Åkebergveien i Oslo. Den inneholdt en siste hilsen fra vår døde fører til hans kamper.

Det var underlig å holde denne papirlapp i sin hånd. Og innholdet virket også underlig på mang. Føreren ba oss lese Johannes evangelium — fra det 13de til 17de kapittel. Som summen av sine egne tanker ved livets avslutning rettet han en oppfordring til oss om å leve slik at det norske folk måtte bli gla i oss.

Vidkun Quisling var ingen frasenes mann. Det han sa, mente han. Det han gjennom årelang virksomhet ga uttrykk for i tale og skrift bar preg av å være gjennomreflektert, — ofte kunne hans ytringer virke som et militært manifest eller en dagsbefaling, direktiver som var sprunget fram av en klar dømmekraft, evnen til å bedømme enhver situasjon med fagmannens overlegne innsikt.

Quisling eide en stor egenskap — som under krigen viste seg å være hans svakhet — han var av naturen høysinnet og tilbøyelig til å tro godt om menneskene. Når han da ble skuffet, gjorde det et så sterkt inntrykk på ham, at han kunne være tilbøyelig til overdreven mistenksomhet. Hans eget høye intelligensnivå gjorde ham dessuten tilbøyelig til å overvurdere den innflytelse som i seg selv godt underbygde — ja uangripelige — dokumentasjoner har på folkenes mening. Han skjønnte ikke riktig at den store mengde mere handler ut fra følelsene, fra sympatier og antipatier enn fra fornuften.

Her lå det naturgitte, tragiske moment, som ble skjebnesvangert for hele Quislings livsgjerning. Hans dømmekraft var ikke den slue politikers dømmekraft, men idealistens og den ærlige manns. I kritiske situasjoner kunne han opptre politisk uklokt nettopp fordi han var den helstøpte personlighet som gikk inn for de store politiske linjer og innordnet detaljene under helheten — uten hensyntagen til den mistenkeligjørelse han utsatte seg for fra det folks side som han satte all sin kunnen, hele sin arbeidskraft og all sin energi inn for å tjene.

Man kan vel i dag si at Quislings oppgave var en uløselig oppgave, — et patetisk forsøk på å snu strømmen. Oppgaven lå jo vel så meget på det moralske som på det politiske plan. Det var en kamp mot selve tidsånden. Den norske Peer Gynt hadde vildret seg langt bort fra hjemmet og Solveig, han var blitt fordummet og forflatet, ført på villspor av merkantilismen og materialismen, kampen om penger og fordeler. Han var innstillet på å karre til seg, på å nyte mer enn å yte. Han var ikke lenger hva han engang hadde vært, en fantasifull villbasse, men dengang allikevel mors gutt, full av livsoverskudd, hjertemenneske, hvem meget vil bli tilgitt. Han hadde tatt skade på sin sjel.

Vi vet at den behandling Quisling fikk etter tyskernes kapitulasjon kom som et sjokk for ham. Så overbevist var han selv om å ha utført et arbeid av uvurderlig betydning for det norske folk ved å ha hevdet vårt lands interesser overfor okkupasjonsmakten, at dommen over ham og hans gjerning måtte fortone seg som den svarteste urettferdighet. —

Hans siste dager ble levd i skyggen av dette forferdelige som ble hans livstragedie, folkedommen over Quisling, mannen som ville redde et land som hverken ønsket å bli reddet av ham eller reddet på hans måte — men som forkastet ham og (ledet av politikere og prester) dømte ham til å dø som landsforreder.

Dengang Vidkun Quisling levde midt oppe i sin gjerning, har han ikke tilbunns forstått hvor hatet han var. Først i fengslet gikk det opp for ham. Og her i fengslet kjempet han sluttkampen med seg selv og med sin Gud. Quislings gjerning var av for store dimensjoner til å kunne skje innen en vanlig politisk ramme. Kampen var en kamp om folkets sjel og for Quisling selv var den i pakt med det han forsto

Vi "dømte"

Av Erling Bjørnson

Utviklingen, tiden er som den evige kilde, som aldri stanser.

Hva makt kan endre ved brutale midler og forfalskninger, vil tiden — den evige kildeutsletter — og gi sannhet og rettferdighet tilbake.

Det som «dømte» Dreyfus til «landssviker» var forfalskning av dokumentene, det som «dømte» tusener i Norge var svik mot grunnlovens klare ord.

Frankrike reddet tidlig sin ære, takket være mektige intellektuelle menn, og Dreyfus fikk sin fulle oppreisning. Norge ligger fremdeles i sumpen, vi mangler mennene, og dagens makt er mere enn rettferdighetens ære!

Ja, i sannhet, vi er «dømte», men hvordan? Det er det som engang blir det avgjørende, og hvor livets gang vil rekke oss «dømte» sin hånd og gjenreise Norges ære.

Men i dag er vi «dømte» — og ut fra denne skjensel sitter det unaturlige hat og reiser nye anklager. Det er som det onde, det unaturlige, har sterkere røtter enn det gode — at det er farlig å svike grunnlov og tradisjon og skape en makt som evner å skygge egen brøde.

Men, vi er «dømte» og ut fra denne kjenslgjeringen kommer nye anklager. Vi vil minnes de døde, de «dømte», de henrettede.

Det er Aftenposten som her går i spissen, det mektige

organ i Akersgaten, Oslo, som tjente millioner under okkupasjonen, og i indignasjonens navn nu reiser sitt uskyldige hode og spør om hva vi tenker på! Er det ved å «vedlikeholde en ulykkelig splid» den som «landssvikoppjøret forlengst har avsluttet».

Hva skal der svares på slikt ulogisk, ja ondartet vrøvl? Er det ikke nettopp på grunn av dette «landssvikoppjøret» hele vår kamp i rettferdighet har reist seg?

Hvem bragte spliden inn i Norge? Var det ikke de ulovlige lover fra London, etter okkupasjonen? Bring disse lover ut av landet igjen, og det onde, det såre, det ubarmhjertige, det unorske, det som bragte spliden, vil i samme stund bli en ond drøm.

Men selvfølgelig er det vanskelig å vise rettferdighet for personer, blader, institusjoner, som fremdeles lever i ånden av de ulovlige lover fra London. Å få fjernet disse blir en anklage mot dem selv og det moralske mot som her skal til blir lite mot de vel-signelser makten gir.

Det er tiden som vil rekke oss hånden. Vi har forlengst merket bevegelse i den — det er folkets rørelse — det evige drypp, lesning og selvstendig tenkning som vil bringe klarhet.

Forlengst er «landssvikstemplet» fjernet som en anklage, slikt kan ikke «lover» avgjøre, men liv og gjerning.

ved religionen — kjærligheten til det gode og sanne, viljen til å bringe ofre for land og folk, selv det største offer: livet.

At disse tanker har vært brennende i Quisling mot avslutningen av hans liv, fremgår av hans testamente, disse få men talende linjer som sirkulerte blant hans fengslede kamper. Han stiller ikke bare oss, men hele det norske folk inn under en høyere makts beskyttende kjærlighet — den kjærlighet som er sterkere enn døden, den makt under hvis beskyttende vinger han selv går trøstet inn i døden.

Hans testamente til oss, hans tilhengere og venner, blir da dette:

Gi aldri opp å elske og tjene det norske folk. Likesom jeg ga mitt liv for det, gi også i eders liv, om det kreves. Bare når dere er slik innstillet, evner dere å løfte arven etter meg. Bare på denne måte kan dere takke meg for hva jeg har betydd for dere. Jeg ga dere et mål å kjempe for, jeg ga livet mening for dere, ga dere håp og fortrøstning. Jeg løftet idealets fane i en mørk og ond tid, jeg pekte fremover. I nederlagets svarteste stund, i dødsskyggens dal mottok jeg hjelp og trøst fra oven, fra Ham som er all godhets og sannhets kilde — Han som alene er helt igjennom god og sann. Dette er det store som jeg etterlater eder, freden fra en gjennomkjempet kamp i det godes tjeneste. Den fred som jeg selv har mottatt etterlater jeg eder, slik som jeg selv er blitt velsignet, velsigner jeg eder. Tar dere imot denne velsignelse, da vil dere komme til å leve slik at det norske folk må bli gla i dere.

La oss tenke over Vidkun Quislings testamente og aldri glemme det!

Sidebemerkinger

De første tusen eksemplarer av Alex. Langes brosjyre «Dødsdommen over Ragnar Skancke» er nå utsendt. Vil De sikre Dem et eksemplar, så må De bestille hurtigst. Prisen er kr. 1.00 portofritt og fåes i vår ekspedisjon, hos Helge Johansen i Teatergaten, Oslo, hos «Bladmadsen» i Trondheim og hos Carl Lund, Bergen.

Den kloke lærer av andres erfaringer. Den mindre kloke lærer av sine egne erfaringer. Den dumme lærer ikke engang av egne erfaringer.

(Engelsk ordtak).

Forfatteren av boken «Holder vi mål?», K. Kluge, sier i innledningen til boken: «Det er vår viten i handlingsøyeblikket vi må bygge på, de hjelpemidler som da sto til disposisjon må vi ta i betraktning, når en sunn kritikk skal øves. Etterpåkløkskap er nok så lettvinnt.

Men hva er forskjellen mellom Det norske Arbeiderparti og Moskvakommunistene? — Det er samme forskjell som mellom de gresk-katolske og de romersk-katolske. De gresk-katolske anerkjenner ikke paven i Rom. Arbeiderpartiet anerkjenner ikke paven i Moskva. Men de holder på Trotsky, en mann som er for rød selv for Russland. De har ikke betenkt at de har tatt hundre tusener fra den internasjonale revolusjons ledelse, det kom jo frem ganske tydelig i fjor.

(Av Quislings tale i Stortinget 7. april 1930).

Einer Maseng skriver i sin bok «Det kløvde Norden...»: Da myndighetene i et av østens land for en tid siden oppfordret befolkningen til å ta seg i akt for den kommunistiske faren, strømmet det inn til regjeringskontorene forespørsler om kommunismen var en dyrepest eller en plan-tesykdom.

«... for vi mente at ville ikke dei allierte setta kraft på å ta att Trondheim, så var krigen tapt for oss, og meir enn ein av oss sa i det vanmodet som da fulte oss, at i det tilfellet kunne vi like gjerne gjera fre med tyskarane.»

(Koht i Frå skole til skanse).

I følge samme ok uttalte Koht på et pressemøte i London den 7. mai 1940 seg og forteller selv: Til Amerika sa eg at det var ikke sant, det dei der hadde fått høre om at det var svik innanfor landet som hadde gjort det mogleg for tyskarane å herta så stor ein part av det.

Quislingsaken 1932

Vi bringer i dag slutten av Stortingsinnstilling nr. 184/32 angående den store Quislingsaken.

Av de dokumenter som komitéen er i besittelse av, kan det etter flertallets oppfatning fastslås at urolighetene utviklet seg til organisert opprørsaktig kamp mot den sivile ordensmakt (politiet), hvorunder uansvarlige folkemengder anført av revolusjonære ledere begikk ondartede voldshandlinger mot politiet ved stenkasting og bruk av forskjellige redskaper. Komiteens flertall må erklære seg enig med statsråd Quisling i at de alvorlige opptøyer faller helt i tråd med kommunistpartiets (Kominterns) planmessige anvisninger på hvordan en konfliktsituasjon skal utnyttes. I denne forbindelse henviser man til dok. nr. 159 og 165.

Hvor vidt og i tilfelle i hvilken utstrekning Komintern eller annet utenlandsk kommunistisk hold sto bak Menstad-urolighetene i første del av juni 1931 er det ikke mulig for komitéen å gjøre seg opp noen sikker mening om på grunnlag av de foreliggende dokumenter. Politimester Roll-Hansen sees (av et avisreferat) som vitne i lagmannsretten å ha forklart bl. a. «Hele hensikten med dette demonstrasjonstog var å slå ned på politiet. Det ble jo også tydelig tilkjennegitt på Rådhusplassen den 4. juni. Da fremkom jo oppfordringen om dannelsen av 100-mannsgardar. Jeg tror også at de som har ansvaret for dette tog står i forbindelse med utlandet, og jeg tenker da spesielt på Russland» (dok. nr. 160-1). Man peker videre på dok. nr. 160 og 161.

Det må betydningsfulle dokument i forbindelse med omtalen av Menstad-affæren er dog det populære telegram fra Furubotn (norsk medlem av Kominterns eksekutivkomité, avsendt fra Moskva 13. juni 1931 til Söderström, Oslo. Dette telegram, som er avfattet på tysk, er inntatt i komitéens dokumentutdrag

også i norsk oversettelse (dok. nr. 155). Som det vil sees inneholder telegrammet instruks bl. a. om utvidelse og skjerpelse av de stedfunne kamper ved Menstad.

Under henvisning til hva foran er fremholdt bemerkes at etter komitéflertallets oppfatning har statsråd Quisling hatt tilstrekkelig grunnlag for sine uttalelser i Stortinget om Menstad-affæren.

Under sitt nærvær i komitéen har statsråden forklart at han med uttalelsen «Hvem var det som sto bak disse ting, som formidlet disse ting?» siktet til forannevnte Furubotn og til Hilt, som visstnok også er medlem av Kominterns eksekutivkomité og oppholdt seg i Moskva da telegrammet av 13. juni 1931 ble sendt.

V. Enkelte personer.

Ved nærvær i komitéen har statsråd Quisling forklart at han ved sin uttalelse i Stortinget om at der fantes «papirer som er i høyeste grad kompromitterende for enkelte av arbeiderlederne, og jeg skulle ønske at de papirer kunne dementeres» siktet til de forskjellige navn som forekommer i dokumentene. — «Hvis jeg skulle fremheve noen spesielt måtte jeg tenke på dem som direkte er navngitt i forskjellige dokumenter og som har oppebåret lønn av Russland eller av den internasjonale revolusjonære bevegelse.»

I anledning av disse statsrådens anførsler henviser komitéens flertall til de blant dokumentene liggende beretninger, som går ut på at Sverre Støstad og Olav Scheflo som medlemmer av sekretariatet for den Skandinaviske Kommunistiske Føderasjon skal ha hatt (i 1924) en årslønn av kr. 8000, og at Arvid Hansen som generalsekretær for Føderasjonen skal ha hatt en årlig lønn av kr. 24 000, samt at de nevnte personer og Sverre Krogh og Peder Furubotn «mottar månedlige lønninger fra sovjetlegasjonen» (dok. nr. 5, 17, 61 og 185).

I Oslo forhørsrett 9. juni d. å. har Sverre Støstad og Olav Scheflo som vitner benektet å ha mottatt noen som helst

godtgjørelse som medlemmer av nevnte sekretariat eller for øvrig noen godtgjørelse fra russisk hold for arbeid i den kommunistiske bevegelse. Sverre Krogh har også i samme rettsmøte benektet å ha mottatt noen sådan godtgjørelse, Arvid Hansen oppholder seg for tiden i Russland, etter hva der er meddelt komitéen.

Av dokumenter som for øvrig i forskjellige forbindelser omhandler navngitte personers forhold eller virksomhet henviser komitéens flertall bl. a. til dok. nr. 67, 68, 77, 80, 86, 99, 117, 119, 174, 178 og 181 uten at man finner grunn til nærmere å innlate seg på noen behandling av de enkelte dokumenters innhold, da man ikke har kunnet anstille undersøkelser om de forhold som er nevnt i dokumentene.

Idet komitéens flertall henviser til sine foranstående bemerkninger under de enkelte avsnitt, og idet man forutsetter at regjeringen har sin oppmerksomhet henvendt på de i statsråd Quislings foredrag og i dokumentene berørte forhold, finner flertallet at statsrådens foredrag ikke bør gi anledning til noen forføyning fra Stortingets side.

Stortingets Presidentskap har den 10. juni d. å. sendt komitéen:

1. Skrivelse fra Martin Tranmæl av 10. s. m., hvori påstås at statsråd Quisling en dag i 1924 henvendte seg til ham og tilbød seg å stille seg i spissen for dannelsen av røde gardar.

2—3. Skrivelse fra Olav Scheflo og Jacob Friis av henholdsvis 9. og 10. s. m., hvori disse bl. a. påstår at statsråd Quisling en dag vinteren 1925 i Jacob Friis' hjem likeoverfor dem tilbød seg å søke å komme inn igjen i Generalstabens for å kunne skaffe den revolusjonære arbeiderbevegelse opplysninger.

Komitéen fant å burde sende disse tre skrivelser til statsråd Quisling til uttalelse.

I skrivelse av 17. juni d. å. har statsråden utførlig imøtegått de nevnte påstander.

Samtlige disse skrivelser er trykt som bilag 3 til innstillingen.

Komitéens flertall har den

oppfatning at det ligger utenfor dens oppgave å innlate seg på noen behandling av de forhold som er omhandlet i forannevnte skrivelser. De påstander som inneholdes i skrivelserne fra Tranmæl, Scheflo og Friis ble fremsatt i enkelte aviser etter statsråd Quislings inntreden i regjeringen våren 1931 og foranlediget en redegjørelse fra hans side under stortingsdebatten angående regjeringens erklæring. Påstandene er senere også offentlig gjentatt, og i sitt foredrag under trontaledebatten 7. april i år har statsråden på ny imøtegått dem. Men det var ikke denne del av hans tale som ga anledning til Stortingets beslutning av samme dag. Bortsett fra hva her er fremholdt om komitéens mandat, vil flertallet for øvrig tilføye, at komitéen og Stortinget ikke kan innlate seg på noen vurdering av de fremsatte påstander, hvis riktighet er benektet av statsråden.

Vi finner derfor ikke å kunne uttale oss nærmere herom.

Mindretallets bemerkninger.

Komitéens medlemmer, Anton Jensen og Fr. Monsen, som i vesentlige punkter ikke kan dele komitéflertallets oppfatning, vil avgi følgende uttalelse:

Under henvisning til det som foran er anført, vil nærværende mindretall foreslå for Stortinget å fatte følgende beslutning:

I. Stortinget uttaler:

De i Spesialkomitéens inn-

stilling fremlagte opplysninger viser at statsråd Quisling ved sine uvederheftige uttalelser og ubegrunnede siktelsener har utvist grov uforstand i sin stilling som medlem av regjeringen.

II. Stortinget anmoder regjeringen om å sørge for at Generalstabens etterretningsvirksomhet straks bringes til opphør.

III. Stortinget henstiller til regjeringen å foranledige at saken angående overfallet på statsråd Quisling 2. februar i år søkes helt oppklart ved opptagelse av forhør i rettslige former.

I henhold til foranstående og under henvisning til sakens dokumenter innstiller Spesialkomitéen til Stortinget å fatte sådan beslutning:

Saken gir ikke anledning til noen forføyning fra Stortingets side.

Mindretallets forslag ble nedstemt for punkt I's vedkommende mot 42 stemmer og for punkt II' og III' vedkommende mot 41 stemmer, hvorefter flertallets innstilling ble satt under votering og resultatet var to tredjedels flertall for at Quisling hadde underlag som godtgjorde at hans uttalelser var riktige og at han hadde fullgyldige beviser for at ledende menn i den norske arbeiderbevegelse drev landsforredersk og høyforredersk virksomhet.

Noen konsekvenser for de angjeldende ble det ikke. Intet ble foretatt. Alt fortsatte ved det gamle.

Minnedagen

På Vidkun Quislings dødsdag ble det holdt en sammenkomst i Skien under meget stor tilslutning av medlemmer og andre interesserte. Etter at en av møtedeltagerne hadde holdt minnetalen over våre falne frontkjemper, hvor han dvelte ved deres innsats i kampen mot bolsjevismen, hvor de ofret alt det et menneske kan ofre, holdt vår reisesekretær og kamerat Schlytter-Henrichsen minnetalen over Vidkun Quisling, hvori han tegnet et vakkert bilde av mannen som måtte dø for sin overbevisnings skyld og for sitt oppofrende arbeid for folk og land, mannen som ble på sin post i farens stund.

Det er blitt tradisjon over m-

Takker for Folk og Land, skriver H. Gj. til oss, den setter mot i mange forknytte sinn.

Har De hørt den skrivende familien, hvor datteren skriver noveller som ingen vil lese, moren skriver romaner som ingen vil utgi, sønnen skriver skuespill som intet teater vil oppføre og mannen selv skriver sjekker — som ingen vil betale ut penger på.

Det på denne minnedagen, en samlingsdag for de rettsløse. — Møtet ble som før om årene holdt hos en av våre mest interesserte og oppofrende kvinnelige feller. En takk til henne og til vår reisesekretær, som alltid har noe av interesse å gi oss.

Deltager.

Forts. fra foregående nr.

8

J. FREDRIK VOSS:

Okkupasjonstida i historielærebookene

ETTERSKRIFT

Skal sogelærebookene gjeva full og sann, ikkje halv- og einsynt framstilling, der hetsen og propagandaen frå krigsåra enno lever sitt attergangsliv, trengst det i alle ei heil omlegging og omarbeiding. Med ein slik dom kunde ein for so vidt vera ferdig med deim og setja punktum. Men det kan likevel ha sitt verde no til slutt å sjå heilt positivt på saka og prøva skissera opp hovudlinene og dei viktigaste moment som bør koma med i ei lærebok for den høgre skulen.

1. Noregs stode, politisk og militært då krigen i Europa losna 1. sept. 1939, Røymslor frå verdskrigen 1914-18, serskilt når det galdt handelsflåten og fåren for at engelskmennene stengde av skipsleida langs norskekysten. Nøytralitetslysing og nøytralitetsvakt.

2. Stoda vart fårlegare då den russisk-finske krigen braut laus i desember. Churchills planar og arbeid for å stengja malmførsla over Narvik til Tyskland, Britisk-franske hjelpe- og landgangsplanar vinteren 1940, Hitlers mottrekk, ein Noregsaksjon vert fyrebudd. Altmarksaka.

3. Iverksetjing av planane frå det øvste allierte krigsråd 28/3 1940. Mineleggjing på Vestfjorden 8/4. Troppeskipping med landgang i norske hamner til mål.

4. Den tyske flåten går ut med hersetjingsmannskap om bord. Kapplaupe med engelskmennene. Korleis dei norske styremaktene tok det.

5. Hendingane 9. april.

6. Krigen i Noreg. Sørpå til 1/5. Britisk-fransk hjelp. Nordpå til 9/7. Evakuering i Nord-Noreg. Britisk order 25. mai. Mowinkel-planen om eit nøytralt Nord-Noreg. Konge og riksstyre til England. Kapitulasjonen 10. juni.

7. Noreg under okkupasjonsstyre.

A. Quisling 9/4. Tysk-norsk freistnad på å finna ein skipnad som kunde føra Kongen attende og stansa krigen (Bräuer). Administrasjonsrådet. Rikskommissar Terboven med tysk politimakt til landet. Riksrådstingane sumaren 1940.

B. Kommissariske statsrådar under Terboven. Quisling og N.S.' arbeid for å vinna folket. Quisling ministerpresident 1942. Dragkampen millom han og Terboven, og Hitler som avgjerande faktor i bakgrunnen.

8. Kampen mot Quisling og N.S. frå London og nordmenn heime. Heimefronten. I denne samanhengen vil det vera høve til å koma inn på lærar- og prestestreik, universitetsstengjing o. a.

9. Krighandlingar i Noreg etter kapitulasjonen. Britisk-norske raids på sjø og land og i lufta. Aukande motstands-rørsle. Røming til England og Sverige. «Gutta på skauen». Sabotasjehandlingar. Overfall og «likvideringar». Tyske straffeåtgerder. Grini, Deportasjon til tyske fengsel. Nokre tal etter den offisielle statistikken.

10. Norsk krigsinnsats utanfor landegrensa. Norsk heravdeling i Skottland. Nordmenn i krigen på vestalliert side. Den norske legion og andre herdeilder på tysk side på austfronten.

11. Arbeidsliv og økonomi i okkupasjonsåra. Mat- og forsyningsvanskar. Rasjonering. Nokre tal om produksjon og innførsle etter Statistisk årbok.

12. Noreg vert fritt for okkupasjon. Tyskarane dreg seg attende frå Finnmark 1944. Dei legg ned våpna i mai 1945. Amerikansk-britisk-russiske hersetjingsstyrkar. Konge og riksstyre attende frå London.

13. N.S.-medlemene vert sette fast. Ilebu og andre konsentrasjonslæger. Quislings lagnad. Rettsoppgerda med N.S. Landssvikanordningen.

Ettersøkinger

(Forts. fra side 3)

Kåre Henning Pedersen, f. 4. 4. 24 i Drammen. Ved siste etterretning fra ham lå han på sykehus enten i Finland eller Russland. Brevet var datert 14. 6. 44. Tysk Røde Kors meddeler at Pedersen er savnet siden 26. 6. 44 ca. 30 km. nordenfor Kiestinki.

Finn Normann Pettersen Aske f. 25. 4. 1924. Pettersen Aske var marinesoldat i tysk tjeneste. Ingen etterretning siden januar 1945.

Lars Rotlid f. 5. 9. 1918, Torvikbukt, Nordmøre. Savnet s. m. 10 andre norske den 10. 2. 43 ved Krasnyi Bor.

Sverre Ryen f. 21. 10. 21 Sæl. Tilhørte Pz. gr. Rgt. «Norge» siden april 1943. Sist hørt fra ham i brev datert 28. 4. 45 fra «et sted» i Tyskland (antagelig i nærheten av Berlin).

Vilhelm (Villy) Rørstad f. 11. 5. 1924 i Ålesund. Sist hørt fra ham i desember 1944. Han lå da i en bunkers i Warszawa. Var SS ordonans.

Oddmund Saur f. 25. 7. 1908 i Nord-Trøndelag. Pårørende sist hørt fra ham julen 1944, fra Stralsund.

Reidar Seeberg f. 3. 5. 16 i Oslo. Savnet siden 28. 2. 42 ved Otscherelino (17 km. syd for Barnenkowo).

Sven Sjøtun f. 12. 2. 26. Ble såret på Kandalaksfronten 25. 6. 44. Ingen etterretning.

Anders Skulstad f. 29. 9. 19 i Haugesund. Er meldt savnet på Østfronten.

Kåre Oscar Smestad f. 2. 6. 25 i Fet. Pårørende hørte sist fra ham i brev 12. 3. 45 fra feltpostnr. 32298 B, Tyskland.

Axel Steen, Kristiansund. — Savnet ved Kandalaksfronten 25. 6. 44.

Anton Erland Schoppmeier f. 4. 4. 1925 i Sandvika, Bærum. Tilhørte 6 Pz. gr. Rgt. 3, feltpostnr. 16973. Pårørende sist hørt fra ham 2. 4. 44 fra fronten i Bessarabia under slaget ved Mito-Ohio. — En dansk-tysk frontkjemper har meddelt pår. at han hadde vært sammen med Schoppmeier til den 4. 4. 44, da Schoppmeier ble tatt til fange og kom i russisk fangenskap i en by som heter Orhel ved elven Bug, Bessarabia.

Kjell Schumann f. 10. 9. 25 på Svalbard. Tilhørte SS Schi. Jaeg. Btl., feltpostnr. 00504 C. Savnet siden 26. 6. 44 nordenfor Kiestinka.

Sigurd Ivar Stensvåg f. 3. 8. 1920 Laksevåg, Bergen. Savnet siden 26. 6. 44 nordenfor Kiestinki. Ble bragt i hus for førstehjelpsbehandling.

Thor Storm f. 10. 5. 17 i Oslo. Siste brev til pårørende datert 27. 3. 45 fra en leir i Øst-Tyskland.

Adresseliste

Forbundet for sosial Oppreisning

Postboks 3214, Oslo
Postgiro 150 28
Telefon 37 76 96

Norsk Jords sekretariat

Postboks 3214, Oslo
Telefon 37 76 96

Folk og Lands eksped.

Postboks 3214, Oslo
Postgiro 164 50
Telefon 37 76 96

Folk og Lands redaksjon

Postboks 1407, Oslo
Telefon 55 76 56

Reiseskrivemaskiner

Optima Plana kr. 485.—
Optima Elite » 515.—
Rheinmetall » 585.—

Avbetaling om ønskes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

Hushjelp

søkes fra ca. 15. novbr. Arbeidsvillig — ordnet fritid — kun voksne. Gode betingelser. Bill. mkr. «Nær Majorstuen».

I disse 14 punkta er dei moment medtekne som trengst til å gi samanhengen og eit i meste mun objektivt oversyn over hendingane i desse 5 åra. Det er klart at framstillinga lyt verta knapp og noko skjematisk når ein skal få alt dette inn på ca. 10 sidor, men det dramatiske liv med ein og annan illustrerande detalj treng likevel på ingen måte vanta i skildringa av denne hendingsrike tida.

(Slutt).

Til abonnentene

Hvis De før eller siden ikke skulle få avisen i posten, bes De underrette ekspedisjonen omgående.

FOLK OG LAND
Kierschowsgt. 5, Oslo.

Astrid Berge

NOVELLER

Pris kr. 13.— (pluss porto). Kan bestilles hos fru Astrid Berge, Økernveien 255 B, Oslo, mot inns. av beløpet eller mot oppkrav.

Arets julegave er

NILSSEN

Eventyret om Solbris

Pris innbundet kr. 13.00. Portofritt ved forskudd.

Det begrensede restopplag blir ekspedert i den rekkefølge bestillingene innløper.

Sverre Jacobsen, Ilseng st.

HUSROM

Liten leilighet eller 1 vær. kjøkken (adg. kjøkken) søkes snarest av enslig ektepar (løs-latt fange) i Oslo eller omegn. Villig noe husarb., sne-måking o. l. Bill. merk. «Hus-løs», evtl. telf. 69 64 61.

BOKEN «SISTE SKRIK» av Per Reidarson ønskes kjøpt. Eksp. anv.

Lunnedragene

«SJØLGOD»

«LUNNELETT»

«MOELVEN»

på lager.

Ved bestilling undersøker vi — for fraktens skyld — om lunnedraget bør sendes herfra eller direkte fra fabrikanten.

H. SNAPRUD & CO.

KONTOBERG

Biler - Maskiner

Re øskaper.

Tlf. 885 - 248.

Forfatningskamp - - -

(Forta. fra side 1.)

sker, ville han fått en mengde opplysninger, som uten tvil ville ha vært ytterst subjektive, men som hadde kastet nytt lys over stoffet. — Men dødt papir, ikke levende mennesker synes å ha vært hans kilde. Boken smaker også som det smaker å tygge papir.

Levende mennesker ville ha fortalt ham at forfatningsproblemet i den første perioden var et stadig skiftende problem. Magisteren ville også ha forstått at mennesker som ikke selv var grepet av korporativismens idé, selv var gjenstand for utvikling og stadig skiftet standpunkter i den første perioden. Der sto strid om forfatningsproblemet og styreordningen fra april 1940 til september 1940 uten at denne strid hadde noe med korporativismen å gjøre.

Quislings 9. april-regjering utgjorde intet egentlig forfatningsproblem, den var hverken parlamentarisk eller korporativ, hverken demokratisk eller diktatorisk, for den var absolutt ikke funksjonell. Problemet forfatning, eller rettere midlertidig styreform, ble først aktuelt da Paal Berg, med utnyttelse av en viss misforståelse hos okkupasjonsmakten, instituerte Administrasjonsrådet. Dermed ble arbeiderorganisasjonene, som i bredeste forstand hadde dannet grunnlaget for Nygaardsvolds parlamentariske regjering, plutselig fratatt all innflytelse på og alt medansvar for landets styre i dets mest tragiske situasjon. Der fantes innen arbeiderorganisasjonene dem, som syntes det var bra at disse slapp ethvert medansvar når deres regjering var på den motsatte side fronten. Men der fantes også dem, som reiste maktkrav på det arbeidende folks vegne. Selv om disse maktkrav måtte reises fra korporasjoners side, hadde de selvsagt intet med krav på korporativ forfatning å gjøre. De sprang ut av uviljen mot at en liten gruppe liberale embetsmenn overtok et ansvar og en begrenset makt uten hensyn til den innflytelse som tilkom det arbeidende folks masseorganisasjoner.

Et forsøk på å avløse det selvbestaltede Administra-

sjonsråd med en bredere, mer representativ styreordning ga seg uttrykk i kravet om å innkalle stortinget for å supplere rådet. Et annet, meget alvorlig forsøk lå bak de parlamentariske partiers fellesprogram og tilbudet om «på folkerettens grunn og i samarbeid med okkupanten» å danne et fellesstyre av dem alle. Disse planer kunne dessverre ikke føre frem på grunn av okkupasjonsmaktens egne planer. Fra okkupantens side kom så planen om Riksrådet, — bekjempet av Quisling, som her så et forsøk på å trenge ham og den tyskorienterte krets til side, — bekjempet fra London som et forsøk på en grunnlovsstridig styreordning som, med stortingets konsens, skulle fortrenge den parlamentariske eksilregjering.

Under denne utvikling foregikk en stadig debatt om styreordning og midlertidige forfatningsformer. Mange var de som stilte seg positivt til forskjellige av de for Londonregjeringen uakseptable forslag, — men de var ikke dermed tilhengere av en korporativ forfatning. Heller ikke var de «frivillige» tilhengere av de forslag de støttet! Når de parlamentariske partier ville slutte seg sammen og påta seg ansvaret, var det fordi en tvangssituasjon var oppstått, hvor en løsning var ytterst vanskelig å finne. — Når de gikk med på riksrådsplanen var det fordi situasjonens muligheter var uhyre begrensede. Der foregår i denne perioden faktisk en kamp om styreordning og midlertidig okkupasjonsforfatning, men ingen kamp om korporative forfatningsplaner.

Dette vet og sier også magisteren. Men dette forspillet og den strid om styreordningen som da foregikk, den har han ikke fordypet seg i. Her er standpunktene mere kompliserte, mere skiftende og hver og en av disse skiftende styreordningene fikk tilslutning inn i de i dag mest forforbausende kretser, tiltross for at forslagene var både grunnlovsstridige og uakseptable for eksilregjeringen.

Mon det ikke er karakteristisk for denne historieforskningen at den heller fordyper seg i den maktkampen som

passer inn i et givet bilde, enn den redegjør for den maktkamp på samme område, som viser et helt annet bilde?

Nå, — magisteren har valgt kun å skildre NS. kamp for korporasjonsstaten, partiets kamp mot organisasjonene. Under den foregikk i den første periode hva han oppfatter som svikt og svik innen organisasjonene. Som representant for slikt svik synes bøndenes fører Johan Mellby å fremstå, innen han hadde fått tid til bedre tanker.

Om nu magisteren ikke hadde vært så fastlåst i sin oppfatning av ondt og godt, av svik og fasthet, så ville han ha forstått at den strid som førtes i den første periode — og langt etter 25. september 1940 — slett ikke i alminnelighet fortonet seg som en kamp for og imot korporativismen for dem som satt i ledelsen av de truede og angrepne organisasjonene. — Hverken Bondelaget eller Landsorganisasjonen eller andre organisasjoner tenkte på at det var korporativismens prinsipper de kjempet imot. Organisasjonene innlot seg ikke så ugjerne på et samarbeid med okkupasjonsmakten, i den tanke å holde seg NS fra livet, — som da Landsorganisasjonen i 1941 sendte en stor studiedelegasjon til Tyskland. Organisasjonslederne kjempet for å bevare en viss selvstendighet for organisasjonene, en mulighet for å fylle sine faglige oppgaver, forsvare de interesser hvis representanter de var. De gikk mer og mindre langt i samarbeid for å redde hva reddes kunne. De som så gjorde var ikke mere svikere enn de som sommeren 1940 forsøkte å finne en brukbar styreordning.

Vil man ikke forstå problemenes skiftende utvikling og partenes skiftende oppfatninger ut fra hver parts spesielle forutsetninger, kan man ikke med hjelp av korrekte gjengivelser komme frem til historisk sannhet. Men det er ikke comme il faut hverken i Norge eller Danmark i disse år å søke sannheten gjennom slik forståelse.

Til sist noen personlige bemerkninger. Magisteren betrakter undertegnede som en relativt pålitelig kilde. Men han viser sitt vrangsyn i noen ord om min oppfatning.

Jeg har ved flere anledninger (bl. a. i egen rettssak) hevdet at når den s.k. 85

manns gruppe sommeren 1940 krevet arbeidsfolkets deltagelse i en ny «konstituasjon», mente gruppen hermed bare å kreve deltagelse i en ny styreordning. Men magisteren er overbevist om at også denne svikeyfulle 85-mannsgruppen sommeren 1940 var forkjempere for korporativismen!

Først fastslår han at «H. M. viser en klar legning over til korporative tanker». Der nest fastslår han på grunnlag av dokumenter fra min hånd 1941 og 1942 at jeg endog «ga uttrykk for en klar korporativ tilbøyelighet». — Altså må den gruppe jeg tilhørte sommeren 1940 ha vært en forkjemper for korporativismen! —

Nå er det så, at da korporasjonsstatens idé hadde fått en viss aktualitet i debatten, kunne den korporative tanke ofte anvendes som et forsvarsargument for fagorganisasjonen, hvis være eller ikke være dog alltid var usikkert. Dessuten var jeg og er jeg av den oppfatning at de store økonomiske interesseorganisasjonene bør innpasses i den moderne staten som medansvarlige organer. Om magisteren ikke hadde hatt sine skylapper på, ville han ha forstått at disse forhold ikke var i stand til å gjøre den korporative statsidéen aktuell under debatten om okkupasjonsstyret sommeren 1940. Men det kan magisteren ikke se, for magisterens historieforskning eller hans statsvitenskapelige forskning går jo blant annet ut på å gå på jakt etter sånne forbrytere som hadde «vist legning over mot korporative tanker» eller endog hadde «vist åpne korporative tilbøyeligheter».

Det er polemikeren, ikke historikeren som uttrykker seg i slike satser.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 3

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Følgende stensilerte verker av Gustav Heber fåes direkte tilsende fra ham til følgende priser:

Norske byjubilæer. De religiøse problemer, Hallingdals Fortid II. Ætten Svalestuen fra Nore, Norges Forsvar, Våre Hærførere og Metaphysik, en filosofisk studie, hver kr. 10.00.

Våre Lagmenn, Østfolds Urtid og Fortid, Telemarks Urtid og fortid, Norske almenninger, hver kr. 20.00.

GUSTAV HEBER, Oscars gate 49, Oslo.

FOLK og LAND

Ansv. redaktør og utgiver:
FINN BRUN KNUDSEN

Utkommer i Oslo

Redaksjon:

Telefon 55 76 56

Ekspedisjon og kasse:

Postboks 3214, Oslo

Kierschowsgt. 5, Oslo

Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 16.00 pr. år, kr. 8.00

pr. halvår. Sverige, Dan-

mark: kr. 20.00 pr. år,

kr. 10.00 pr. halvår. Ut-

landet for øvrig: kr.

24.00 pr. år, kr. 12.00 pr.

halvår. I nøytralt omslag

kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00

pr. halvår.

Løssalgpris: 40 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter

over en spalte

Bruk postgironr. 16450

Sambandstrykkeriet

Oslo

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Annelise Parow

TANNINNETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

De leser denne

annonsen. Andre folk gjør det også. Bruk Folk og Lands annonsespalter.

R. Gjessing

Urmaker

Drammen

Tlf. 25 07

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neuberggt. 15 - Oslo

MJØNVOLD KAFE

Brandbu, Hadeland

anbefales

Victoria

Gjesteheim

Strandgt. 41

Telefon 497 - Egersund